

SO FAR SO GOOD

THEATER & DANS

WAT WE DOEN MET

THEATER
ROTTERDAM
IR

LESBRIEF

Beste docent,

Binnenkort ga je met jouw klas naar de voorstelling *So Far So Good*. Met deze lesbrief kun je het voorstellingsbezoek alvast met jouw leerlingen voorbereiden. Deze voorbereiding kan je zelf aanpassen aan de beschikbare tijd, het niveau en de leeftijd van de leerlingen. De lesbrief bestaat uit:

Hoofdstuk 1 Het verhaal en toelichting

Hoofdstuk 2 Opdrachten ter voorbereiding op het voorstellingsbezoek en theaterregels

Hoofdstuk 3 Opdrachten voor na afloop van het voorstellingsbezoek

Veel plezier met deze voorbereidingen en graag tot ziens bij de voorstelling *So Far So Good*!

Deze lesbrief is ontwikkeld in opdracht van PLT.

1. Het verhaal van So Far So Good

Een keer in de zoveel tijd slaat de vlam in de pan en ontstaan er rellen. Dat gebeurde twee jaar geleden in Nederland toen er op allerlei plekken onrust en rellen met jongeren plaatsvonden die voor veel mensen onverklaarbaar waren. Zo ook in Rotterdam. Niemand leek precies de vinger te kunnen leggen op wat er precies gebeurde. Na die rellen was er veel commotie, maar daarna is er nooit meer gevraagd aan die jongeren wat precies de reden is voor wat er is gebeurd. Waarom zijn de jongeren gaan rellen? De 'frames' van de avond zelf waren al zo sterk dat het moeilijk was om nog een ander, meer menselijk, perspectief op die groep te krijgen. Dit waren rotjongens, tuig, criminelen. En zo droeg de avond vooral bij aan de beeldvorming waar zoveel jongeren last van hebben. De gebeurtenissen van toen vormen de inspiratie voor de theatervoorstelling *So Far So Good* waarbij framing, beeldvorming en polarisatie de hoofdthema's zijn.

Het publiek zit tijdens de voorstelling in een winkel terwijl buiten de onrust opbouwt. Achter het glas zien we de relschoppers uitgebeeld door zeven dansers in een doorlopende choreografie. Er zijn 3 acteurs die vanuit verschillende rollen vertellen hoe zij denken over de jongeren en wat erbuiten gebeurt. Vieren de jongeren een feestje of is dit een potje asociaal rellen? En waarom zijn ze daar? Dit is verveling. Nee, woede over hoe de samenleving naar hen kijkt. Of zijn ze pionnen in een crimineel plan?

De voorstelling duurt 80 minuten, heeft stroboscopische effecten en is geschikt voor 14+.

Bekijk [hier met jouw leerlingen de korte trailer](#) inclusief een eerste blik op 3 van de diverse rollen in de voorstelling.

TOELICHTING

Bij de voorstelling *So Far So Good* wordt het publiek meegenomen in de spanning van de avond en zal het op sommige momenten lachen, maar misschien ook wel geraakt worden door hetgeen er letterlijk voor hun neus afspeelt. De leerlingen worden direct aangesproken en de voorstelling geeft stof tot nadenken. Het is een mooie opening voor een gesprek rondom de thema's framing, beeldvorming en polarisatie.

Deze lesbrief geeft handvatten hoe de thema's te introduceren. Uiteraard is het mogelijk om de opdrachten te verdelen in verschillende lessen of juist te verdiepen in één les. Het aan de jou als docent om te kijken welke opdrachten passen bij de klas en deze aan te passen. Omdat het theater bezoeken niet voor iedereen vanzelfsprekend is, willen we vragen om de het bezoek zelf ook met jouw leerlingen voor te bereiden

1. Opdrachten ter voorbereiding

Allereerst is het goed om te inventariseren wat de leerlingen weten van de onrust en rellen rondom coronatijd. Het is belangrijk dat de leerlingen weten dat er verschillende groepen meededen aan de rellen waaronder ook jongeren. Daarna kan je doorgaan naar de stellingen.

Opdracht 1: Stellingen | Duur 10 – 15 min.

Hieronder staan een aantal stellingen. Leest één voor één de stellingen voor. De leerlingen moeten een keuze maken: als ze het eens zijn met de stelling gaan ze staan, als ze het oneens zijn, blijven ze zitten. Het gaat om snel kiezen of reageren. Na het staan, kan je een aantal leerlingen om toelichting vragen. Let op dat je daarbij onbevooroordeeld beide kanten aanhoort. Het is belangrijk dat deze opdracht in een vertrouwde klassensituatie plaatsvindt en je bent vrij om de stellingen aan te passen op de klas. Om het gesprek open en gelijkwaardig te maken, zou het kunnen helpen om dit in een kringopstelling te doen. Tijdens deze opdracht is het belangrijk dat er goed naar elkaar geluisterd wordt en dat ieders stem wordt gehoord.

Deze stellingen zijn een opwarmer voor het nadenken over het onderwerp en de thema's die in de voorstelling voorkomen. De rode draad in deze stellingen is beeldvorming en framing: *Hoe kijkt de maatschappij naar jongeren en wat doet het met hen?*

1. Jongeren op straat zorgen voor onveiligheid.
2. Rellen is ook een vorm van demonstreren.
3. Het gedrag van jongeren is altijd de verantwoordelijkheid van ouders.
4. In Nederland zijn de straffen te laag.*
5. Wat in/op (social)media verschijnt, is de waarheid.
6. Mijn eerste indruk van iemand klopt altijd.

*Toevoeging van straffen.

Hierbij is het goed om een paar voorbeelden van straffen te geven. Hieronder een indicatie. In Nederland kennen we 3 soorten straffen. Een geldstraf, de taakstraf of de celstraf.

Voorbeeld geldstraf:

- €250,- voor het afsteken van vuurwerken buiten de toegestane tijden
- €420,- voor het gebruik van harddrugs op een openbare plaats.

Voorbeeld taakstraf:

- Mishandeling met letsel tot gevolg (denk aan Glennis Grace): 200 uur taakstraf (5 weken werken in bijv. een bejaardentehuis, vuilprikken of graffiti verwijderen)

Voorbeeld celstraf:

- Tonen van een (nep) vuurwapen, valt onder bedreiging: 4 maanden gevangenisstraf
- Winkeldiefstal met na betrapping eenvoudig geweld: 2 maanden gevangenisstraf

Open vraag naar aanleiding van de stellingen: Wie kan/ wil er een ervaring delen waarin jij persoonlijk te maken hebt gehad met verkeerde beeldvorming? Wat deed of doet het nu nog met je?

Opdracht 2: hokjes denken | Duur 30 – 35 min.

Bekijk vooraf aan deze opdracht of tussen de rondes door de volgende twee filmpjes:

1. [Ontmoet Kayleigh](#) en 2. [Ontmoet Dave](#)

Deze filmpjes duren ieder 5 minuten en hierin worden Kayleigh en Dave bevraagd over hun eigen ervaringen rondom vooroordelen en worden mensen op straat bevraagd hoe zij naar Kayleigh en Dave kijken. *(Deze filmpjes zijn ontwikkeld door WAT WE DOEN voor Open Rotterdam en zijn onderdeel van een reeks van vier. Kayleigh en Dave zijn 2 van de 10 jongeren die roulerend meedansen tijdens de voorstelling.)*

Uitleg hokjesdenken: Iedereen denkt in hokjes en dat is heel handig. We doen het de hele dag door, bij de simpelste dingen. Als je een stoel ziet, denk je bijvoorbeeld niet: “houten zitplaat met 4 poten”, maar “Dit is een stoel”. Je hebt aan de hand van een paar kenmerken de stoel herkend waardoor je er snel op kan zitten voordat iemand anders dat doet. Het in hokjes plaatsen van voorwerpen is dus vooral heel handig, maar we doen dit ook bij mensen en dat kan soms anders uitpakken. Anderen kunnen door onze vooroordelen onterecht worden benadeeld. Als je bewust bent van je eigen vooroordelen, kun je hier op een andere manier mee omgaan. Het is ook goed om te beseffen dat vooroordelen geen feiten hoeven te zijn en dat we soms meer gemeen hebben dan dat we op het eerste gezicht denken.

Stap 1

- De klas wordt in subgroepjes van max. 6 leerlingen per groep verdeeld. Ze krijgen een aantal foto's voor hun neus van verschillende personen. Aan hen de volgende opdracht:

Ronde 1

Stel je hebt een lang schooldag achter de rug. Je bent moe en gaat naar huis met het openbaar vervoer. Het zit behoorlijk vol, maar naast degene de personen die je hier op de foto ziet is nog plek. Naast wie ga je zitten?

De leerlingen snel een keuze maken op basis van hun eerste indruk. Vragen naar aanleiding van hun keuze:

1. Waarom koos je voor deze persoon?
2. Wat is jouw eerste indruk van deze persoon?

Ronde 2

In de 2e ronde krijgen de leerlingen een nieuwe set kaarten. Op de kaarten zie je dezelfde personen als in de eerste ronde alleen dit keer met een andere houding of emotie. De leerlingen moeten de dezelfde jongeren bij elkaar leggen. Daarna mogen ze de volgende vragen beantwoorden:

1. Wat zijn de verschillen?
2. Wat is het effect van die verschillen? Wat doet een glimlach of andere kleding?
3. Is je mening nu veranderd over de eerder gekozen persoon?

Ronde 3

De leerlingen krijgen een aantal stellingen waar ze een persoon bij moeten zoeken. De vraag wordt klassikaal gesteld. Als docent vraag je een aantal groepjes om hun keuze toe te lichten.

Vragen/ stellingen zijn:

- Wie danst graag? - Dave, Stefaniq, Moka
- Wie studeert er? - Leonida, Stefaniq
- Wie is er niet in Nederland geboren? - Niemand
- Wie doet er aan tapdansen. - Dave
- Wie zingt er in een kerkkoor? - Dave
- Wie wil er in de politiek? - Leonida
- Wie is er onlangs in New York geweest? - Stefaniq
- Wie dragen er handtasjes? - Leonida, Stefaniq, Moka
- Wie heeft er een verborgen talent? - Moka, Dave

Onthul de antwoorden. Laat de leerlingen kennismaken met de jongeren op de foto's. Leg uit dat ze een eerste indruk hebben over iemand en dat zij deze jongeren tot een bepaalde groep rekenen, waarvan zij denken dat zij daartoe behoren. Maar iedereen is een individu en behoort tot verschillende groepen. Onbewust plaatsen we dus heel snel ook mensen in hokjes. Vraag aan de leerlingen: wat kan je daar nu tegen doen? Hoe kom je erachter dat een hokje misschien niet klopt?

Wie heeft er ook een positieve ervaring mee gehad?

Gebruik bij ronde 3 BIJLAGE 1.

Optionele opdracht: de eerste indruk | duur 15 min.

Voor deze opdracht gebruiken we een Youtube filmpje uit 2017 van '[All That We Share](#)'. Het is gemaakt met bewoners uit Denemarken die verschillende groepen representeren. Van verpleegsters en zakenmensen tot motorrijders en boeren. Het filmpje laat heel duidelijk zien dat ondanks uiterlijke verschillen, mensen toch veel gemeen kunnen hebben.

Kijk met de leerlingen naar het begin van het filmpje. Stel ze de volgende vraag:

- 1) Welke groepen of mensen zie je staan?
- 2) Wie van deze mensen gaat over streep stappen bij de volgende vragen:
 - Wie was de grappenmaker van de klas?
 - Wie heeft er wel eens een UFO gezien?
 - Wie is dol op dansen?
 - Wie werd vroeger gepest?
 - Wie pestte er zelf?

Speel dan het filmpje af. Haal reacties op. Stel vragen als:

- Wie of wat waren de verrassingen?
- Stel je voor dat jij mee zou doen aan zo'n experiment, zou jij je klas dan met iets verrassen? Als je je veilig genoeg voelt, durf je nu ook te delen met welke vraag dat zou zijn?

Tot slot: de theaterregels | Duur 15 min.

Wij zijn geen grote fan van regels en verboden, maar wellicht hebben niet alle leerlingen ervaring met theaterbezoek. Daarom is het belangrijk om met alle leerlingen te bespreken hoe het er in het theater aan toegaat. Dit zodat de kennismaking met het theater voor iedereen een positieve ervaring zal zijn.

Vragen die vooraf aan de klas gevraagd kunnen worden:

- Wat is het verschil tussen het kijken naar een film en het kijken naar een voorstelling?
- Wat ervaar jij als storend?
- Wat denk jij dat de spelers merken en zien van wat er gebeurt in het publiek?
- Welke regels zou jij bedenken voor je publiek?

De basisregels bij *So Far So Good*:

- Jij ziet en hoort de acteurs en dansers, maar andersom is dat ook het geval. Zij zien en horen jou ook.
- Tijdens de voorstelling kan je **niet** de zaal uit. Ook niet voor een wc-bezoek, doe dit dus vooraf!
- Mobiele telefoons op vliegtuigstand/ stil en niet gebruiken tijdens de voorstelling.
- Niet eten en drinken in de zaal.

Bovenstaande lijkt vanzelfsprekend. Toch blijkt dat jongeren zich vaak onvoldoende realiseren wat het betekent dat acteurs zich live voor hen inspannen en voor hun neus staan. We verzoeken u deze informatie te delen met de andere docenten/ begeleiders die meekomen. Tevens willen we u vragen om tussen de leerlingen te zitten verdeeld over de groep. Alvast dank!

3. Opdrachten na afloop van het theaterbezoek

Terugblik op de voorstelling | duur 10 min

- Even in gedachten de voorstelling terughalen.
- Welke woorden komen in je op als je aan de voorstelling terugdenkt?

In **BIJLAGE 2** zie je de foto's van de 3 acteurs die elk een drietal personages spelen. Haal aan de hand van deze foto's op welke personages en vooral ook welke meningen in *So Far So Good* voorbijkomen. Lees de quotes van de personages willekeurig een voor een voor. Laat de klas benoemen welk personage bij welke quote hoort.

Opdracht 1: Speeddate in binnen- en buitenring | duur 20 min

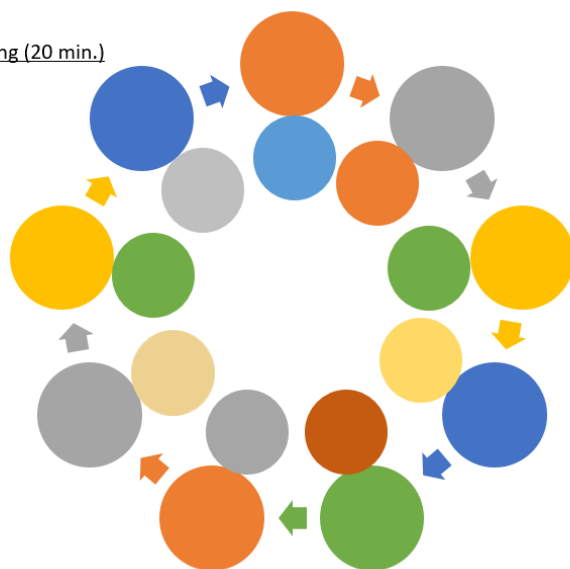
De stoelen gaan aan de kant, de groep gaat staan en wordt ingedeeld in een binnenring en een buitenring. Benut de ruimte, niet te dicht op elkaar staan.

De buitenring draait steeds een persoon op naar links.

De binnenring blijft staan.

Steeds na 5 minuten volgt een signaal, dan wordt er gedraaid.

Binnen- en buitenring (20 min.)

Opdracht aan de deelnemers

Jullie gaan met elkaar in een dialoog/ in gesprek. De spelregels van dit gesprek zijn als volgt:

- Wees nieuwsgierig! Achterhaal zoveel mogelijk het verhaal van de ander.
- Je mag alleen luisteren en vragen stellen, dus niet je eigen verhaal vertellen.
- Stel open vragen. Open vragen beginnen met (W -> wie, wat, waar, wanneer, of met hoe)
- Luister zonder oordeel naar de mening of het idee van de ander.
- Probeer te begrijpen wat de ander zegt. Wat zijn de ervaringen, belevingen, gevoelens?
- Blijf in het gesprek. Ga niet ondertussen aan je huiswerk of favoriete voetbalclub denken.
- Heb waardering voor de ander.

Hierbij kan je als docent voorbeelden noemen uit de voorstelling: de reporter (oordelen), de burgemeester (zitten en vragenstellen) en gesprek van de gemeenteambtenaar met het publiek (vragen stellen).

Geef daarna aan wie er gaat vertellen en welke ring moet luisteren. Daarna wordt de vraag voorgelezen.

Ronde 1	Ronde 2	Ronde 3	Ronde 4
Wat is je het meest bijgebleven van de voorstelling en waarom?	In welke personage herkende jij je het meest en waarom?	Welk beeld wordt er volgens jou geschetst over jongeren in de (sociale) media	Heb je zelf te maken (gehad) met beeldvorming of framing?
Buitenring luisteren	Buitenring vertellen	Buitenring luisteren	Buitenring vertellen
Binnenring vertellen	Binnenring luisteren	Binnenring vertellen	Binnenring luisteren
5 minuten	5 minuten	5 minuten	5 minuten

Nabespreken en afronden | duur 10 min

Afhankelijk van de tijd, is hier ruimte om uit te lopen.

Weer de stoelen pakken en in de kring gaan zitten met elkaar. We gebruiken een 'balletje'/ talking stick of ander voorwerp dat focus geeft op degene die praat en geeft ruimte/het gevoel 'ik mag nu aan het woord zijn'. Bij de afronding eventueel kort hier nog iets over zeggen.

Terugblik op de ringen:

- Hoe ging het in de binnen-/buitenring?
- Hoe was het om te luisteren/vragen te stellen?
- Hoe was het om te vertellen?
- Kon je echt je verhaal vertellen (voel je je gehoord)?
- Lukt het om voorbij de eerste indruk te 'luisteren'?

Afronding:

- Hoe kan je iemand de kans/ruimte geven om zijn/haar verhaal te vertellen?
- Heb je voor jezelf een idee hoe je dit kan doen?
- Waar is een plek waar je dit zou willen/kunnen doen?
- Is er iemand bij wie je nieuwsgierig bent naar zijn/haar verhaal?

Opdracht 2: framing en beeldvorming via de media

Eerder hebben we al het hokjes denken behandeld. Nu kijken we naar wat die hokjes soms vergroten of versterken. De media spelen daar ook een grote rol in. Door bepaalde woorden te kiezen of beelden te laten zien, krijg je als kijker maar één aspect van het verhaal mee. De informatie is niet objectief (een feit), maar subjectief (een mening). Dit duwt de kijker onbewust in een bepaalde richting.

In BIJLAGE 3 vind je de twee voorbeelden.

Vraag aan de leerlingen: welke framing hoorde of zag je in de voorstelling?

Opdracht: schrijf je eigen krantenkop | duur 10 min.

Verdeel de klas in groepen in 4 groepen. Kies een aantal gebeurtenissen bijv. De avondklok rellen, een klimaat demonstratie of de asielcrisis. Twee groepen gaan de gebeurtenis feitelijk beschrijven met een krantenkop. De andere twee groepen hebben dezelfde gebeurtenis, maar mogen hun mening in het krantenkop verwerken.

Elke groep presenteert de krantenkop zonder van tevoren te benoemen of ze een feitelijke of subjectieve kop hebben gemaakt. In de nabespreking ligt de focus op welke woorden bedacht zijn om te beïnvloeden en wat de uitwerking daarvan is.

Let op: framing is niet hetzelfde als nepnieuws. Bij nepnieuws worden er zaken verzonnen die feitelijk niet kloppen. Bij framing wordt er enkel informatie weggehouden of ingezoomd op een bepaald aspect.

Afronding | duur 5 min.

Bespreek wat de leerlingen uit de voorstelling en uit de lessen er omheen hebben gehaald.

- Wat nemen ze mee?
- Wat was hebben ze geleerd?

Dave

Dave

Stefanie

Stefanie

Leonida

Leonida

Moka

Moka

VRAGEN OVER DEZE JONGEREN

Wie danst graag?

Wie studeert er?

Wie is er niet in Nederland geboren?

Wie doet er aan tapdansen?

Wie zingt er in een kerkkoor?

Wie wil er in de politiek?

Wie is er onlangs in New York geweest?

Wie dragen er handtasjes?

Wie heeft er een verborgen talent?

Actrice **GHISLAINE VAN IPEREN**

Rollen:

De gemeenteambtenaar

"Die jongens praten allemaal tegen mij zoals ze tegen hun moeder praten. Ze zeggen: 'Maakt u zich geen zorgen, mevrouw.' Verder helemaal niets."

De journalist

"Dus je vindt dat jullie in een hoek worden gezet waar jullie niet horen? Wil je dat precies zo op camera zeggen?"

De bezorgde zus

"Het gaat erom dat het goed is als er mensen zijn die op een fijne manier op hen letten. Niet alleen de politie."

Acteur **DENNIS RUDGE**

Rollen:

De winkelier

"Verdomme. Die kinderen weer. Kunnen die niet ergens anders hangen?!"

De voetbalsupporter

"Dit is precies waarom ze elke keer weer rotzooi trappen. Omdat jullie ze niet gewoon eens een flinke tik op de neus geven. Het zijn net honden. Je moet ze elke keer een tik geven en dan uiteindelijk plassen ze niet meer binnen."

De burgemeester

"Als u denkt 'wat een rotjongens!', vraag uzelf dan ook even af waar uw kinderen op dit moment zijn. Weet u dat? Heeft u hen in de gaten? Want het begint bij u, het besef van goed en kwaad."

Acteur **PIET KOOIJ**

Rollen:

De wijkagent

"Weet je, een paar jaar geleden had ik dat al geweten. Toen was ik veel meer op straat, had ik echt feeling met de wijk. Maar het zal wel loslopen, als we hen niet provoceren. Je weet hoe ze zijn in een groepje. Veel testosteron, weinig intelligentie."

De ME'er

"Wij kregen de opdracht om te hergroeperen aan het einde van de straat. Vredestenue uit. En in linie de straat schoonvegen. Verschrikkelijk. Allemaal gasten die ik kende tegenover me. Nog proberen te praten. Ik heb gesmeekt of ze weggingen."

De pizzakoerier

"Moet ik die mensen kennen omdat ik er een beetje hetzelfde uitzie? Waarom denkt iedereen... Ga met die boys buiten praten. Vraag hen waarom ze dat doen. Ik ben een student maatschappelijk werk."

**SO FAR
SO GOOD**

BIJLAGE 3

SO FAR SO GOOD
WATWEDDEN.NL

